

Інна Юрїївна ШЕВЧЕНКОд.е.н., доцент, професор кафедри, Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0758-9244>
e-mail: shevchenko.khnadu@gmail.com**Станіслав Віталійович ПОТАПЕНКО**магістрант, Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8592-5832>**ІСТОРИЧНА ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ДЕФІНІЦІЇ КАТЕГОРІЇ "ІННОВАЦІЯ"**

У статті авторами із застосуванням монографічного методу здійснено ретроспективний огляд тлумачень сутності поняття «інновація» вітчизняними науковцями. На підставі дослідження історичної еволюції дефініції категорії «інновація» зроблено висновок про доцільність дотримання дуалістичного підходу до ідентифікації сутності цього поняття, а саме одночасного розуміння інновації як: результату інноваційного процесу (новостворених або вдосконалених наукоємних технологій, способів господарювання/підприємництва, різних видів продукції, послуг, робіт); процесу, що охоплює дослідження, проєктування, розроблення, організацію виробництва й управління, комерціалізацію та поширення різних видів продукції, послуг, робіт, і передбачає отримання синергетичного ефекту від інтегральної взаємодії економічного, соціального, екологічного, науково-технічного та технологічного ефектів.

Ключові слова: інновація, інноваційний процес, інноваційна діяльність**ВСТУП**

Основою науково-технічного прогресу є винаходи та відкриття. Коли винаходи знаходять своє практичне застосування в якій-небудь людській діяльності, то це веде до створення нового продукту чи нової технології. Це означає, що ідея, покладена в основу винаходу, перетворилася на нововведення.

Як вітчизняній, так і закордонній науковій літературі властива багатогранність поглядів на сутність поняття «інновація». І це не дивно, бо серед проблем, з якими стикається бізнес, немає важливішої та складнішої, ніж проблема розроблення та впровадження нововведень.

Термін «інновація» (як позначення нової економічної категорії) ввів до наукового обігу Й. Шумпетер у першому десятиріччі ХХ ст. У своїй роботі «Теорія економічного розвитку» [1] він вперше розглянув питання «нових комбінацій» змін у розвитку, тобто питання інновацій, дав повне описання інноваційного процесу. Згодом термін «нові комбінації» замінено терміном «інновація», який позначав нову наукову категорію. Динамічна теорія розвитку, на думку Й. Шумпетера, ґрунтується на постійних коливаннях кон'юнктури,

які він розглядав як нові комбінації факторів виробництва та ринку.

Різні автори трактують поняття «інновація» залежно від об'єкта і предмета дослідження. Одні науковці розглядають інновацію як систему разових нововведень, що вводяться періодично; інші дослідники – як кінцевий результат впровадження нововведення з метою зміни об'єкта управління й одержання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого ефекту; інші вчені – пов'язують її з життєвим циклом підприємства та продукції, що ним випускається.

МЕТА роботи полягає у дослідженні історичної еволюції та наданні сучасної інтерпретації дефініції категорії «інновація».

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ: використано метод аналізу та синтезу, системний підхід, монографічний метод, порівняльний аналіз, метод узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Застосувавши монографічний метод, прослідкуємо історичну еволюцію дефініції категорії «інновація» у вітчизняній науковій літературі (табл. 1).

Таблиця 1

Історична еволюція дефініції категорії «інновація» у вітчизняній науковій літературі [сформовано авторами за джерелами [2–46]]

Автор(-и) 1	Рік 2	Дефініції 3
О. Кравченко [2]	2001	процес впровадження і використання результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, спрямований на задоволення конкретних суспільних потреб із метою отримання певного ефекту (економічного, екологічного, соціального, науково-технічного чи інтегрального)
І. Білоброва [3]	2002	предмет інноваційного процесу, новий засіб задоволення суспільної потреби, який передбачає використання нововведення в господарській практиці
О. Посилкіна [4]	2002	кінцевий результат впровадження в практичну діяльність продуктів розумової праці – ідей, розробок, які призводять до отримання певного економічного, соціального або іншого виду ефекту

1	2	3
Л. Цзінбо [5]	2002	впровадження й поширення новизни, відображеної у вигляді наукових, технічних, організаційних чи соціально-економічних новинок, що можна отримати на будь-якому етапі інноваційного процесу
Л. Антонюк, А. Поручник, В. Савчук [6]	2003	кінцевий результат інноваційної діяльності, що дістав втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, який використовується у практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг
С. Ілляшенко, О. Прокопенко [7]	2003	кінцевий результат діяльності зі створення і використання нововведень, втілених у вигляді удосконалених або нових товарів (виробів або послуг), технологій їх виробництва, методів управління на всіх стадіях виробництва і збуту товарів, які сприяють розвитку та підвищенню ефективності функціонування підприємств
В. Федоренко [8]	2003	процес, спрямований на створення, виробництво, розвиток та якісне вдосконалення нових видів виробів, технологій, організаційних форм
П. Харів, О. Собко [9]	2003	результат інноваційної діяльності, відображений у вигляді наукових, технічних, організаційних чи соціально-економічних новинок
В. Власенко [10]	2004	кінцевий результат трансформації ідеї, що з'явилася завдяки певному рівню науково-технічного прогресу, і яка виявлена відкриттям або винаходом у певний час, у новину шляхом практичного застосування з метою зміни об'єкта управління та отримання ефекту у певній сфері суспільної діяльності, що неодмінно має позитивний вплив на подальший розвиток цієї ідеї або виникнення нової ідеї
О. Дацій [11]	2004	зміни у техніці, технології, організації, екології, економіці, а також соціальній сфері з метою одержання економічного ефекту на основі задоволення певних суспільних потреб
А. Кулагін [12]	2004	нова або покращена продукція (товар, робота, послуга), спосіб (технологія) її виробництва або застосування, нововведення або вдосконалення у сфері організації та (або) економіки виробництва, і (або) реалізації продукції, що забезпечують економічну вигоду, які створюють умови для такої вигоди або покращують споживчі властивості продукції (товару, роботи, послуги)
І. Висоцька [13]	2005	цілеспрямований процес створення, розроблення, впровадження і використання ідей із метою отримання економічного чи соціального зиску
С. Володін [14]	2007	комплексний процес впровадження і використання результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, спрямований на задоволення конкретних суспільних потреб із метою отримання певного ефекту (економічного, екологічного, соціального, науково-технічного, інтегрального), який потребує значної концентрації інвестиційних та управлінських ресурсів для свого досягнення
М. Денисенко, Я. Риженко [15]	2007	результат впровадження новацій з метою змін в об'єкті діяльності й одержання економічного, соціального або іншого виду ефекту
Ю. Левченко [16]	2007	нові та вдосконалені технічні, технологічні, організаційні та інші процеси виробництва та послуг, що впроваджуються шляхом зміни об'єкта управління з метою отримання економічного, соціального, науково-технічного або іншого ефекту
І. Знаменський [17]	2008	будь-який впроваджений новий продукт (послуга) або продукт із новими якостями, новий засіб його виробництва, освоєння нових джерел сировини, нових ринків збуту, нові організаційно-технічні, управлінські, соціально-економічні рішення виробничого, фінансового, комерційного тощо характеру; суспільний техніко-економічний процес, що охоплює дослідження, проєктування, розроблення, організацію виробництва, комерціалізацію та поширення нового продукту, процесу або системи
В. Зянько [18]	2008	результат втілення чи матеріалізації новаторської ідеї у певній предметній субстанції – продукт, технології, засобі людської діяльності чи послугі, для якої властиві нові споживчі якості, а реалізація передбачає зміну усталених, звичних способів діяльності, створення нового чи урізноманітнення старого попиту з метою отримання економічного, соціального, екологічного чи іншого ефекту
А. Колот [19]	2008	нові знання у вигляді досконаліших чи принципово нових ідей, проєктів, результатів наукових досліджень тощо; результат творчого процесу у вигляді нових споживчих вартостей; реалізація нових ідей у діяльності людини, яка сприяє задоволенню потреб і приносить економічну вигоду тим, хто ці ідеї продукує, поширює й запроваджує
Р. Романінець [20]	2008	економічні відносини між суб'єктами господарювання з приводу використання новітніх досягнень НТП із метою підвищення ефективності виробництва, задоволення потреб суспільства, які дають можливість залучати до участі в інноваційних процесах усіх ринкових суб'єктів
Ю. Буренніков [21]	2009	кінцевий результат інноваційної діяльності, метою якого є отримання синергетичного ефекту за рахунок задоволення потреб суспільства у більш динамічний, ефективний спосіб через комерційне використання й диверсифікацію нових або вдосконалених за своїми властивостями видів продукції, технологічних процесів, форм і методів організації управління та маркетингу

1	2	3
О. Князева [22]	2009	пріоритетний спосіб економічного розвитку підприємств і сфер економічної діяльності в умовах формування глобального інформаційного й економічного простору, що базується на максимально ефективному використанні ресурсного потенціалу, прогресивних методах і технологіях організації й управління підприємством та орієнтовано на реінжиніринг виробничої й управлінської діяльності з метою підвищення економічної ефективності
О. Паливода [23]	2009	зміна у виробничій, комерційній, управлінській діяльності, що приводить до появи та впровадження нових чи вдосконалених товарів, технологій, стратегій тощо, що здатні приносити додаткову користь одночасно виробникам та споживачам
Н. Шквиря [24]	2009	кінцевий результат впровадження нововведень, які спрямовуються на якісне перетворення виробництва й невиробничої сфери з метою отримання певної вигоди: підвищення прибутковості виробництва, скорочення витрат підприємства, зростання продуктивності праці, добробуту працівників
О. Янковська [25]	2009	кінцевий результат інноваційного процесу, який призвів до якісних змін у будь-якій сфері діяльності підприємства
О. Бутова [26]	2010	сукупність економічних відносин між господарюючими суб'єктами економічної системи стосовно застосування новітніх конкурентоспроможних технологій, які істотно покращують структуру і якість виробництва продукції та соціальної сфери у сучасних умовах розвитку продуктивних сил суспільства у зв'язку з випереджальним зростанням науки в системі «наука – інновація – виробництво»
Д. Висоцький [27]	2010	новостворені або застосовані чи вдосконалені, наукоємні, технічно, технологічно або комерційно реалізовані технології, різні види продукції або послуги, створення яких призводить до досягнення економічного, екологічного та (або) іншого соціального ефекту
С. Крива [28]	2010	новий чинник виробництва у вигляді наукових, технічних, організаційних чи соціально-технічних новинок, призначений для використання в операційній, інвестиційній або фінансовій діяльності підприємства, що приносить дохід та забезпечує якісні зміни економічного та соціального ефекту
О. Мельник [29]	2010	продуковані в межах організації, реалізовані в економічному обороті конкурентні переваги, втілені (сконцентровані) у комерціалізованому продукті у вигляді технологій, ліцензій, патентів, товарів тощо
О. Федотов [30]	2010	система відносин із приводу трансформації нововведення в товар, його впровадження й поширення, що дозволяє прискорити інтенсифікацію відтворювальних процесів й індукує економічний, соціальний, політичний і технологічний ефект
Л. Водянка [31]	2011	елемент інноваційного процесу; кінцевий результат інноваційної діяльності; зміни у технологіях, продукції та послугах; комплексний процес – від виникнення ідеї до її матеріалізації в технологіях, продукції, послугах
С. Глухова [32]	2011	адаптований до сучасних потреб зовнішнього середовища (здатний до подальшого «життя» і функціонування) кінцевий результат наукових розробок зі створення принципово нових продуктів, методів, засобів, процесів, проектів, систем тощо в будь-якій сфері діяльності підприємства, впровадження та комерціалізація якого забезпечують йому надприбуток та монопольне положення протягом певного періоду часу
О. Гончаренко [33]	2011	комплексна діяльність за участю різних взаємозв'язаних суб'єктів, кінцевим результатом якої є практичне впровадження нововведення, наукових досліджень, нової техніки, технології з метою отримання економічного, соціального, екологічного чи науково-технічного ефекту
Ю. Голуб [34]	2012	результат інноваційної діяльності, якісні зміни, елемент новизни в будь-якій сфері функціонування підприємства, що не використовувався раніше до цього моменту в заданому просторовому вимірі, та зумовлює одержання комерційного ефекту на основі задоволення певних суспільних потреб
Я. Мартинюк [35]	2012	будь-які товари, послуги, ідеї, які сприймаються суспільством як нові; створення ідеї, проведення наукових досліджень і розроблень, виробництво, маркетинг та розповсюдження; інтегрований процес, що поєднує у собі три сфери (науку, техніку та виробництво)
О. Піскун [36]	2012	новостворені (застосовані) й (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно покращують структуру і якість виробництва та (або) соціальної сфери
А. Сімахова [37]	2013	економічні відносини з приводу реалізації результатів творчої діяльності людини у якісно новому чи вдосконаленому продукті, технології, процесі виробництва, у нових адекватних ринковим умовам організаційних формах та методах управління, нових соціально-економічних структур
Р. Зубков [38]	2014	результат змін, які відбуваються за допомогою нововведень та використання сукупності заходів із впровадження й комерціалізації елементів наукового досягнення, яке виникає внаслідок комбінації, перетворення або звичайної загальної заміни діяльності на нових підхід або винахід

1	2	3
Ю. Коновал [39]	2014	новація, яка у процесі впровадження у сферу діяльності призводить до покращення виробничого процесу, підвищення якості послуг, розвитку галузі, підвищення ефективності, економічних показників, зростання прибутковості, кращого положення на ринку, підвищення іміджу господарюючого суб'єкта
Ю. Бажал [40]	2015	зміна технології, яка має історичне значення і становить собою стрибок від старої виробничої функції до нової
Н. Задорожнюк, А. Донець, А. Щелкунова [41]	2015	результат інноваційної, розумової, творчої діяльності людини або групи людей, який може бути реалізований у конкретній сфері та приносити економічний, соціальний або екологічний ефект
Б. Сенів, Я. Паранюк [42]	2017	зміни у сферах життєдіяльності підприємства: виробничій, маркетинговій, фінансовій, організаційній, соціальній за допомогою впровадження, освоєння й технічних досягнень із метою задоволення постійно зростаючих потреб використання нових або вдосконалених рішень
С. Котельбан [43]	2018	організаційно-технічні, економічні, виробничі, адміністративні, комерційні рішення із впровадження нового методу виробництва, форм організації виробництва та підприємництва, виробничих процесів, технологій і техніки, більш досконалого продукту, послуги, використовуючи винаходи, відкриття, досягнення науково-технічного прогресу для здобуття нових конкурентних переваг на ринку
О. Богашко [44]	2018	новостворені (застосовані) та (або) вдосконалені, відмінні від наявної практики, конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно покращують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери, виступають результатом досягнень науково-технічного прогресу та забезпечують його подальший розвиток
І. Чіков [45]	2019	закінчене, унікальне рішення, яке за допомогою науково-технічних досягнень найшло свою реалізацію у вигляді нової або оновленої суспільної потреби, впровадження якого підвищує ефективність функціонування підприємства у контексті створення конкурентоспроможних переваг із метою отримання максимально можливого економічного, соціального, екологічного чи іншого ефекту
Н. Зачосова, Д. Куценко, Т. Діденко [46]	2020	громадський, технічний, економічний процес, який через практичне використання ідей і винаходів призводить до створення кращих за своїми властивостями виробів, технологій, котрі характеризуються економічною ефективністю й не порушують механізм еколого-економічної рівноваги системи

Дефініція категорії «інновація» пройшла значну трансформацію від фактичного зведення до «процесу впровадження і використання результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, спрямованого на задоволення конкретних суспільних потреб з метою отримання певного ефекту (економічного, екологічного, соціального, науково-технічного чи інтегрального)» до розуміння як «громадського, технічного, економічного процесу, який через практичне використання ідей і винаходів призводить до створення кращих за своїми властивостями виробів, технологій, котрі характеризуються економічною ефективністю й не порушують механізм еколого-економічної рівноваги системи».

Інновації невід'ємно пов'язані з отриманням не лише окремих видів ефектів чи інтегрального ефекту від їх впровадження, а й синергетичного ефекту від взаємодії отримуваних ефектів.

За такої умови часто у якості синергетичного ефекту від провадження інноваційної діяльності та впровадження інновацій науковці називають отримання підприємством конкурентних переваг, покращення рин-

кової позиції (або, за оптимістичного сценарію, досягнення лідируючого або навіть монопольного положення на ринку) та максимізацію прибутку в найбільш короткостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

На підставі дослідження історичної еволюції дефініції категорії «інновація», вважаємо більш доцільним додержання дуалістичного підходу під час ідентифікації сутності цього поняття, а саме одночасного розуміння інновації як:

– результату інноваційного процесу (новостворених або вдосконалених наукоємних технологій, способів господарювання/підприємництва, різних видів продукції, послуг, робіт);

– процесу, що охоплює дослідження, проєктування, розроблення, організацію виробництва й управління, комерціалізацію та поширення різних видів продукції, послуг, робіт, і передбачає отримання синергетичного ефекту від інтегральної взаємодії економічного, соціального, екологічного, науково-технічного та технологічного ефектів.

Список використаних джерел

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры). М.: Прогресс, 1992. 454 с.
2. Кравченко О.В. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємств хімічної промисловості (на прикладі хімічних підприємств Сумської області): автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / Укр. акад. банк. справи. Суми, 2001. 18 с.
3. Білоброва І.Ю. Удосконалення інноваційного менеджменту на машинобудівному підприємстві: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 / Технол. ун-т Поділля. Хмельницький, 2002. 19 с.

4. Посилкіна О.В. Інноваційно-інвестиційний розвиток фармацевтичного виробництва: проблеми фінансового забезпечення: монографія. Х.: Вид-во НФАУ: Золоті сторінки, 2002. 528 с.
5. Цзіньбо Л. Державне регулювання інноваційних процесів в економіці перехідного періоду: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.02.03 / Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2002. 21 с.
6. Антонюк Л.Л., Поручник А.М., Савчук В.С. Інновації: теорія, механізми розробки й комерціалізації: монографія. К.: КНЕУ, 2003. 394 с.
7. Ілляшенко С.М., Прокопенко О.В. Формування ринку екологічних інновацій: економічні основи управління: монографія. Суми: Видавництво СумДУ, 2003. 266 с.
8. Федоренко В.Г. Інноваційна й інвестиційна стратегія України. *Економіка та держава*. 2003. № 8. С. 6–27.
9. Харів П.С., Собко О.М. Активізація інноваційної діяльності промислових підприємств регіону: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2003. 184 с.
10. Власенко Л.В. Управління інноваційною діяльністю підприємства: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.06.01 / Харк. нац. екон. ун-т. Харків, 2004. 20 с.
11. Дадій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України. К.: ННЦ ІАЕ, 2004. 428 с.
12. Кулагін А.С. Немного о термине «инновация». *Инновации*. 2004. № 7. С. 56–59.
13. Висоцька І.Б. Інноваційний чинник розвитку промисловості: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.07.01 / НАН України. К., 2005. 19 с.
14. Володін С.А. Теоретико-методологічні та організаційні засади інноваційного провайдингу на наукоємному аграрному ринку. К.: ЗАТ «Нічлава», 2007. 384 с.
15. Левченко Ю.Г. Управління інноваціями на підприємствах харчової промисловості України: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.04 / Нац. ун-т харч. технологій. К., 2007. 21 с.
16. Денисенко М.П., Риженко Я.В. Стратегічна місія інноваційної діяльності та шляхи її активізації в Україні. *Проблеми науки*. 2007. № 6. С. 10–16.
17. Знаменський І.О. Інноваційна діяльність у відтворювальному процесі: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.01 / Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». К., 2008. 18 с.
18. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. 397 с.
19. Колот А.М. Трансформація факторів соціально-економічного розвитку на етапі формування економіки знань. *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2008. № 2(12). С. 140–148.
20. Романінець Р.М. Економічний механізм інноваційної активності: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.01 / Донец. нац. ун-т. Донецьк, 2008. 20 с.
21. Буренніков Ю.Ю. Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств (на прикладі машинобудування): автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.04 / Хмельниц. нац. ун-т. Хмельницький, 2009. 20 с.
22. Князєва О.А. Інноваційний розвиток підприємств поштового зв'язку: теорія, методологія, практика: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04 / Ін-т пробл. ринку та екон.-еколог. дослідж. НАН України. Одеса, 2009. 36 с.
23. Паливода О.М. Управління інноваційною діяльністю на підприємствах легкої промисловості: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.04 / Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. К., 2009. 20 с.
24. Шквиря Н.О. Розвиток інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Півд. філ. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України «Крим. агротехнол. ун-т». Сімферополь, 2009. 19 с.
25. Янковська О.І. Економічна сутність інновацій. *Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки*. 2009. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2009_1_19
26. Бутова О.В. Інвестиційно-інноваційне забезпечення ефективного функціонування аграрних підприємств: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.04 / Луган. нац. аграр. ун-т. Луганськ, 2010. 20 с.
27. Висоцький Д.С. Правове забезпечення інноваційної діяльності: автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.04 / НАН України, Ін-т екон.-прав. дослідж. Донецьк, 2010. 19 с.
28. Крива С.В. Основні підходи до визначення економічної сутності категорії «інновація». *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 20. С. 15–18.
29. Мельник О.Г. Механізм фінансування інноваційного розвитку машинобудівних підприємств: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.04 / Європ. ун-т. Київ, 2010. 20 с.
30. Федотов О.О. Інноваційна діяльність: інституційний аспект: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.01 / Донец. нац. ун-т. Донецьк, 2010. 20 с.
31. Водянка Л.Д. Формування інноваційного потенціалу підприємств харчової промисловості: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.04 / Нац. ун-т харч. технологій. Київ, 2011. 22 с.
32. Глухова С.В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності будівельних підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Придніпр. держ. акад. буд-ва та архіт. Дніпропетровськ, 2011. 19 с.
33. Гончаренко О.В. Економічна сутність інновацій та джерела їх формування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 24. С. 4–6.
34. Голуб Ю.Ю. Сутнісна характеристика інновацій. *Фінанси, облік і аудит*. 2012. Вип. 20. С. 253–260.
35. Мартинюк Я. Сутність поняття «інновація» в контексті розвитку транскордонного співробітництва України. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини*. 2012. № 20. С. 135–140.
36. Піскун О.І. Аналіз підходів до визначення сутності та класифікації інновацій у фармації. *Управління, економіка та забезпечення якості у фармації*. 2012. № 1. С. 51–55.
37. Сімахова А.О. Теоретичне обґрунтування підходів до сутності категорії «інновація». *Європейський вектор економічного розвитку. Економічні науки*. 2013. № 1. С. 159–165.
38. Зубков Р.С. Теоретико-методичні підходи до концептуальної складової сутності дифеніції «інновація». *Ефективна економіка*. 2014. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_12_91
39. Коновал Ю.В. Економічна сутність поняття «інновація». *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2014. Вип. 1(1). С. 336–341.
40. Бажал Ю.М. Розвиток інноваційної діяльності в знанневому трикутнику «держава – університети – промисловість».

Економіка і прогнозування. 2015. № 1. С. 76–88.

41. Задорожнюк Н.О., Донець А.С., Щелкунова А.В. Дослідження та розвинення економічної сутності терміну «інновація». *Економічний форум*. 2015. № 1. С. 8–13.

42. Сенів Б.Г., Паранюк Я.Д. Економічна сутність інновацій. *Економічний простір*. 2017. № 120. С. 69–79.

43. Котельбан С.В. Хронологічні та хорологічні підходи до визначення сутності поняття «інновація». *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 9. С. 91–96.

44. Богашко О.Л. Розгляд сутності інновацій в умовах становлення перших теоретичних уявлень про них. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28(1). С. 5–9.

45. Чіков І.А. Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «інновація». *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_11_82

46. Зачосова Н.В., Куценко Д.М., Діденко Т.М. Сутність інновацій та їх місце в структурі чинників економічної безпеки. *Економічний простір*. 2020. № 159. С. 66–70.

References

1. Shumpeter Y. Economic development theory (study of entrepreneurial profit, capital, credit, interest and the market cycle). Moscow: Progress, 1992. 454 p. (in Russian).

2. Kravchenko O.V. Financial support of innovative activity of chemical industry enterprises (on the example of chemical enterprises of Sumy region): author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.04.01 / Ukrainian academy of banking affairs. Sumy, 2001. 18 p. (in Ukrainian).

3. Bilobrova I.Yu. Improving innovation management at a machine-building enterprise): author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.06.01 / Podillya technological university. Khmelnitskyi, 2002. 19 p. (in Ukrainian).

4. Posylkina O.V. Innovative-investment development of pharmaceutical production: problems of financial security: monograph. Kharkiv: NFAU Publishing House: Golden Pages, 2002. 528 p. (in Ukrainian).

5. Tszinbo L. State regulation of innovation processes in the economy of transition period: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.02.03 / V. N. Karazin Kharkiv National University. Kharkiv, 2002. 21 p. (in Ukrainian).

6. Antoniuk L.L., Poruchnyk A.M., Savchuk V.S. Innovations: theory, mechanisms of development and commercialization: monograph. Kyiv: KNEU, 2003. 394 p. (in Ukrainian).

7. Illiashenko S.M., Prokopenko O.V. Formation of the market of ecological innovations: economic bases of management: monograph. Sumy: SumDU Publishing House, 2003. 266 p. (in Ukrainian).

8. Fedorenko V.H. Innovation and investment strategy of Ukraine. *Economy and state*. 2003. № 8. pp. 6–27. (in Ukrainian).

9. Khariv P.S., Sobko O.M. Activation of innovative activity of industrial enterprises of the region: monograph. Ternopil: Economic thought, 2003. 184 p. (in Ukrainian).

10. Vlasenko V.V. Management of innovative activity of the enterprise: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.06.01; Kharkiv National University of Economics. Kh., 2004. 20 p. (in Ukrainian).

11. Datsii O.I. Development of innovative activity in agro-industrial production of Ukraine. Kyiv: NNTs IAE, 2004. 428 p. (in Ukrainian).

12. Kulahin A.S. A little about the term “innovation”. *Innovations*. 2004. № 7. pp. 56–59. (in Russian).

13. Vysotska I.B. The innovative factor in the development of industry: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.07.01 / NAS of Ukraine. Kyiv, 2005. 19 p. (in Ukrainian).

14. Volodin S.A. Theoretical and methodological and organizational principles of innovative providing in the science-intensive agricultural market. Kyiv: CJSC “Nichlava”, 2007. 384 p. (in Ukrainian).

15. Levchenko Yu.H. Management of innovations at the enterprises of the food industry of Ukraine: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.04 / Nat. univ. of food technologies. Kyiv, 2007. 21 p. (in Ukrainian).

16. Denysenko M.P., Ryzhenko Ya.V. Strategic mission of innovation activity and ways to intensify it in Ukraine. *Problems of science*. 2007. № 6. pp. 10–16. (in Ukrainian).

17. Znamenskyi I.O. Innovative activity in the reproduction process: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.01 / KNEU named after Vadym Hetman. Kyiv, 2008. 18 p. (in Ukrainian).

18. Zianko V.V. Innovative entrepreneurship: essence, mechanisms and forms of development: monograph. Vinnitsa: UNIVERSUM-Vinnitsa, 2008. 397 p. (in Ukrainian).

19. Kolot A.M. Transformation of factors of socio-economic development at the stage of formation of knowledge economy. *Bulletin of the Donbas state engineering academy*. 2008. № 2(12). pp. 140–148. (in Ukrainian).

20. Romaninets R.M. Economic mechanism of innovation activity: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.01 / Donets. nat. univ. Donetsk, 2008. 20 p. (in Ukrainian).

21. Buriennikov Yu.Yu. Management of innovative activity of industrial enterprises (on the example of mechanical engineering): author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.04 / Khmelnytskyi national university. Khmelnytskyi, 2009. 20 p. (in Ukrainian).

22. Kniazieva O.A. Innovative development of postal enterprises: theory, methodology, practice: author's abstract ... Doctor of econ. sciences: 08.00.04 / Institute of Market Problems and Economic-Ecological Research. Odesa, 2009. 36 p. (in Ukrainian)

23. Palyvoda O.M. Management of innovation activity at light industry enterprises: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.04 / Kyiv National University of Technologies and Design. Kyiv, 2009. 20 p. (in Ukrainian).

24. Shkvyria N.O. Development of innovative activity of agricultural enterprises: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.04 / National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. "Crimean Agrotechnological University", southern branch. Simferopol, 2009. 19 p. (in Ukrainian).

25. Yankovska O.I. The economic essence of innovation. *Economy. Management. Innovations. Series: Economic Sciences*. 2009. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2009_1_19 (in Ukrainian).

26. Butova O.V. Investment and innovation support of efficient functioning of agricultural enterprises: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.04 / Luhansk National Agrarian University. Lugansk, 2010. 20 p. (in Ukrainian).

27. Vysotskyi D.Ye. Legal support of innovation activity: author's abstract ... PhD in legal sciences: 12.00.04 / Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine. Donetsk, 2010. 19 p. (in Ukrainian).

28. Kryva S.V. Basic approaches to determining the economic essence of the category «innovation». *Investments: practice and experience*. 2010. № 20. pp. 15–18. (in Ukrainian).

29. Melnyk O.H. The mechanism of financing the innovative development of machine-building enterprises: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.04 / European university. Kyiv, 2010. 20 p. (in Ukrainian).
30. Fedotov O.O. Innovative activity: institutional aspect: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.01 / Donetsk national university. Donetsk, 2010. 20 p. (in Ukrainian).
31. Vodianka L.D. Formation of innovative potential of food industry enterprises: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.04 / Nat. univ. of food technologies. Kyiv, 2011. 22 p. (in Ukrainian).
32. Hlukhova S.V. Evaluation of the effectiveness of innovative activities of construction companies: author's abstract ... PhD in econ. sciences: 08.00.04 / Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture. Dnipropetrovsk, 2011. 19 p. (in Ukrainian).
33. Honcharenko O.V. The economic essence of innovations and sources of their formation. *Investments: practice and experience*. 2011. № 24. pp. 4–6. (in Ukrainian).
34. Holub Yu.Yu. The essential characteristics of innovation. *Finance, accounting and auditing*. 2012. Vol. 20. pp. 253–260. (in Ukrainian).
35. Martyniuk Ya. The essence of the concept of «innovation» in the context of the development of cross-border cooperation of Ukraine. *Scientific bulletin of Volyn national university named after Lesya Ukrainka. International relations*. 2012. № 20. pp. 135–140. (in Ukrainian).
36. Piskun O.I. Analysis of approaches to defining the essence and classification of innovations in pharmacy. *Management, economics and quality assurance in pharmacy*. 2012. № 1. pp. 51–55. (in Ukrainian).
37. Simakhova A.O. Theoretical substantiation of approaches to the essence of the category “innovation”. European vector of economic development. *Economic sciences*. 2013. № 1. pp. 159–165. (in Ukrainian).
38. Zubkov R.S. Theoretical and methodological approaches to the conceptual component of the essence of the definition «innovation». *Efficient economy*. 2014. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_12_91 (in Ukrainian).
39. Konoval Yu.V. The economic essence of the concept of «innovation». *Theoretical and practical aspects of economics and intellectual property*. 2014. Vol. 1(1). pp. 336–341. (in Ukrainian).
40. Bazhal Yu.M. Development of innovation activity in the knowledge triangle “state – universities – industry”. *Economics and forecasting*. 2015. № 1. pp. 76–88. (in Ukrainian).
41. Zadorozhniuk N.O., Donets A.S., Shchelkunova A.V. Research and development of the economic essence of the term «innovation». *Economic forum*. 2015. № 1. pp. 8–13. (in Ukrainian).
42. Seniv B.H., Paraniuk Ya.D. The economic essence of innovation. *Economic space*. 2017. № 120. pp. 69–79. (in Ukrainian).
43. Kotelban S.V. Chronological and chorological approaches to defining the essence of the concept of “innovation”. *Investments: practice and experience*. 2018. № 9. pp. 91–96. (in Ukrainian).
44. Bohashko O.L. Consideration of the essence of innovations in the formation of the first theoretical ideas about them. *Black Sea economic studies*. 2018. Vol. 28(1). pp. 5–9. (in Ukrainian).
45. Chikov I.A. Theoretical approaches to defining the essence of the concept of “innovation”. *Efficient economy*. 2019. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_11_82 (in Ukrainian).
46. Zachosova N.V., Kutsenko D.M., Didenko T.M. The essence of innovations and their place in the structure of economic security factors. *Economic space*. 2020. № 159. pp. 66–70. (in Ukrainian).

Inna SHEVCHENKO

Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of department, Kharkiv National Automobile and Highway University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0758-9244>
e-mail: shevchenko.khnadu@gmail.com

Stanislav POTAPENKO

student, Kharkiv National Automobile and Highway University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8592-5832>

HISTORICAL EVOLUTION AND MODERN INTERPRETATION OF THE DEFINITION OF THE CATEGORY "INNOVATION"

Introduction. Among the problems faced by business, there is nothing more important and complex than the problem of the development and implementation of innovations. Innovation is the object of research by many scientists. But the study of any object must begin with an understanding of its essence. Today in the scientific literature there is no consensus on the essence of the concept of "innovation". Some scientists associate innovation with a system of one-time innovations that are introduced periodically; others researchers – with the end result of the introduction of innovation to change the object of management and obtain economic, social, environmental, scientific, technical or other effect; others scientists – with the life cycle of the enterprise and its products.

The purpose of the paper is to study historical evolution and provide a modern interpretation of the definition of the category "innovation".

Results. In the paper the authors using a monographic method conducted a retrospective review of interpretations of the concept of "innovation" by domestic scientists. Based on the study of the historical evolution of the definition of the category "innovation", a conclusion is made about the feasibility of a dualistic approach to identifying the essence of this concept.

Conclusion. According to the chosen dualistic approach, innovation should be understood simultaneously as: the result of the innovation process (newly created or improved science-intensive technologies, methods of management/entrepreneurship, various types of products, services, works); the process, which includes research, design, development, organization of production and management, commercialization and distribution of the various types of products, services, works, and provides a synergistic effect of the integrated interaction of economic, social, environmental, scientific, technical and technological effects.

Keywords: innovation, innovation process, innovation activity